

OPLATA POCZTOWA UISZCZONA RYCZALTEM



ORGAN WOŁYŃSKIEGO ZWIĄZKU MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ
ОРГАН ВОЛИНСЬКОГО СОЮЗУ СІМЬСЬКОЇ МОЛОДІ

Rok VIII.

Łuck, 20 sierpnia 1936 r.

Nr. 16.

KOMUNIKATY ZWIĄZKU.

Biblioteczka P. R.

Podajemy do wiadomości członków K.M.W. wykaz dla uczniów przysposobienia rolniczego w języku polskim i ukraińskim:

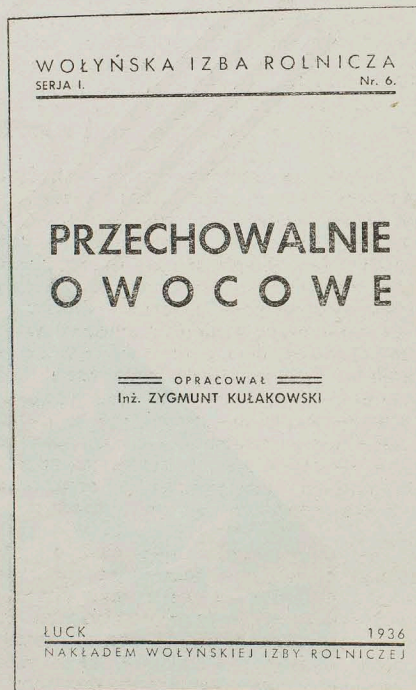
1) J. M. Pomorski i Z. Kobyliński „Czem jest P. R.”	0,50
2) Inż. J. Ciemniewski „Praca zespołu P. R.”	0,50
3) H. Orsza-Radlińska „Tajemnica Danji”	0,30
4) Prof. Z. Ludkiewicz „Ustrój rolny Polski”	0,50
5) M. Czech „Jak roślina gospodaruje w glebie”	0,50
6) Dr. K. Strawieński „Walka z chorobami i szkodnikami roślin”	0,50
7) S. Konarski „Zakładanie małych sadów”	0,30
8) S. Saryusz-Zaleski „Co robić z kukurydzą”	0,30
9) Praca zbiorowa „Kukurydza i jej użytkowanie”	1,85
10) Prof. J. Mikulowski Pomorski „Uprawa ziemniaków”	0,30
11) Inż. K. Turkowski „Uprawa buraka pastewnego”	0,30
12) S. Saryusz-Zaleski „Uprawa kukurydzy”	0,30
13) Inż. Cz. Wieszeniewski „Ogródki warzywne”	0,30
14) Inż. Z. Buczyński „Uprawa marchwi pastewnej”	0,30
15) Inż. Wł. Świeżawski „Uprawa roślin pastewnych”	0,30
16) S. Bezradecki „Uprawa łąk”	0,30
17) M. Karczewska „Ogródki kwiatowe”	0,30
18) C. Słuchocki „Uprawa i przeróbka lnu”	0,30
19) Inż. W. Żebrowski „Wychów psów”	0,30
20) M. Trybalski „Wychów kur”	0,30
21) I. Zabłocka „Wychów królików”	0,30
22) Inż. S. Greulich „Wychów owiec”	0,30
23) Mamutowicz „Z dawnych czasów”	0,50

W języku ukraińskim:

1) Миколовський-Поморський проф. „Управа бараболь”	0,30
2) Турковський К. інж. „Управа пашних бураків”	0,30
3) Чех М. „Як рослина господарює в ріллі?”	0,50
4) Віткевич А. „Компост”	0,30
5) Вешеневський Ч. інж. „Яринні городці”	0,30

Дальші переклади в друку.

Nowa książka. (Cena 3 zł.)



Zawiadamiamy wszystkich czytelników, że w miesiąc wrześniu ukaże się tylko jeden numer naszego pisma. Będzie to numer podwójny, poświęcony sprawozdaniu z działalności W. Z. M. W. za rok 1935/36.

MŁODA WIEŚ

ORGAN WOŁYŃSKIEGO ZWIĄZKU
MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ

МОЛОДЕ СЕЛО

ОРГАН ВОЛИНСЬКОГО СОЮЗУ
СІЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ

Rok VIII.

Łuck, dnia 20 sierpnia 1936 r.

Nr. 16

До світла.

За кільканадцять днів дівтора йде до школи. Не вся, бо брак шкіл чи брак місця у школах — ця наша найбільша болячка — засуджують частину нашої дівтори на духову сліпоту... Але всеж таки тих наймолодших школярів піде більше до школи ніж колись і неграмотних буде менше як серед молоді, що вийшла зі шкільного віку.

Ця дівтора з часом піде нашими слідами, перейме на свої плечі нашу організацію і поведе її далі. Тож обов'язком кожного з нас є ставитися до цієї дівтори з як найбільшою увагою, оточити її належною опікою і допомогою. Не будемо над цим зупинятися, про це вже була мова в нашому органі.

Слідом за дріботою підуть здобувати у дальших школах світло знання старші, між ними багато наших ровесників, членів нашої організації. Будуть це школи загально-освітні і фахові. Чим більше зі села буде освічених людей, тим краще для села, незалежно навіть від того, чи вони повернуться назад у село, чи залишаться у місті. Хлопська дитина, чесна і вартісна, ніколи не забуде, звідки вона вийшла і добро села і селян завше їй буде лежати на серці, чи вона буде урядовцем чи лікарем чи суддею чи агрономом чи займатиме якесь інше становище у суспільному життю. Ми бачимо, що в тих державах, де багато інтелігенції, яка вийшла зі села, права і інтереси селянства краще поставлені і захищені.

Тож перед нами стоїть завдання впливати на те, щоби зі села як можна більше дісталось до шкіл, зокрема шкіл рільничих і використати для цього всі можливості. Особливе наше завдання буде добитися впливу на добір належних кандидатів на запомогу для дальшої науки. Що досі не все було гаразд, свідчать статті наших членів на сторінках „Молодого Села” і той факт, що майже на всіх цьогорічних наших повтєвих з'їздах було поставлене це питання якраз делегатами з терену. Село — це бездонна криниця великих талантів і свіжих національних сил, треба тільки цим талантам і силам дати можливість розвитку в інтересах нації і держави.

Далі ми мусимо розвинути акцію, щоби як найбільше наших членів дісталось до на-

ших народних університетів, що тісно зв'язані з нами і дали нам досі чимало цінних робітників і робітниць на громадській ниві, які вийшовши зпоміж нас повернули до праці між нами.

В цьому напрямку — акції висилки на дальшу науку молоді села — ми мусимо негайно скупити всю нашу увагу, скерувати всі наші зусилля, всю нашу молодечу енергію.

По закінченню польових осінніх робіт будемо мати більше вільного часу. Коли ми літом дбаємо про забезпечення прожитку для нашого тіла, то зимою ми мусимо подбати про страву для нашого духа.

Ті, що не мають можливості доступити вищої освіти у школах, можуть її набути самоосвітою. Не будемо пригадувати нашим членам про те, що багато сучасних громадських і політичних діячів з європейським і світовим іменем не були у високих школах, а своє широке і глибоке знання добули самоосвітою.

Самоосвіта неможлива без книжки. Через те в першу чергу треба подбати про книжки: про власну бібліотеку і про випозичання книжок.

Не така це трудна річ, як би може здавалось. Оскільки ходить про рільничі книжки, то краще мати їх у власній бібліотеці Гуртка, бо вони увесь час і круглий рік будуть потрібні, бо завше треба буде заглянути як те чи інше роботи. На таку бібліотеку не треба так багато грошей, маючи на увазі, що Волинська Рільнична Палата йде молоді в цьому напрямку назустріч постачаючи організаціям молоді, що ведуть рільничу підготовку, польські і українські рільничі книжки за 50% ціни. При одному з найближчих чисел „Молодого Села” додамо відповідний каталог, з якого наші Гуртки можуть вибрати і замовити рільничі книжки. Розуміється само собою, що кожний Гурток С.М. повинен мати всі підручники для учнів рільничої підготовки. Коштувати вони по 30—50 гр. і написані дуже добре відповідними фахівцями. Кільканадцять золотих у рік на рільничу бібліотеку напевно в кожному Гуртку можна зібрати і мусять вони найтисся.

Що ж до загально-освітніх книжок і белетристики, то можна їх випозичати в пові-

FUNDACJA
ORGANIZACJA
Cz. 4948V

тових центрах, шкільних, гмінних і інших бібліотеках. В цій справі належить звернутися до кк. повітових інструкторів і шкільних чи гмінних властей. Треба тільки дійсно трошки рушитися, прикласти троха енергії, щоби книжки здобути для гуртка.

Питання самоосвіти є дуже широке і годі його вичерпати в одній статті. Належить сюди конкурси доброго читання, рільничої, кооперативної підготовки, читання поважних часописів, реферати, дискусії у Гуртках, вечірні (недільні) університети, про які слід подумати сусідським союзам і т. д.

Можливостей і шляхів до самоосвіти є чимало, ходить тільки про те, щоби дійсно за це діло як слід взятися, zorganizувати

і перевести. Треба для цього троха охоти і доброї волі та енергії і витривалости у праці. А праця ця дасть величезну користь кожному тому, хто за неї взьметься і її переведе, а далі селові і всьому народові.

Без освіти, без знання ми ніколи не підемо вперед, ніколи не поліпшимо своєї долі, ніколи не дійдемо кращого завтра. Берімся за це діло самі і заохочуймо інших. Гуртом, спільними зусиллями скоріше і певніше досягнемо поставленої мети. Нашим сталим стремлінням повинно бути: до світла науки і знання а з їх допомогою до кращого завтра нас самих і нашого народу.

О. Розважський

Воłyńskie Uniwersytety Ludowe.

W miarę rozrastania się prac kulturalno-oświatowych prowadzonych na terenie wsi wołyńskiej, w miarę narastania świadomości zorganizowanej młodzieży wiejskiej — wyczuwano się brak placówek pozwalających na pełniejsze kształtowanie ludzi. Ludzi, którzy wnosiliby w życie organizacyjne coraz bogatszą treść, a przez to kierowali ruch młodzieży wiejskiej na tory bardziej samodzielne i świadome.

Brak ten był w Wołyńskim Związku Młodzieży Wiejskiej coraz bardziej odczuwany, usunięcie go stawało się warunkiem koniecznym pełnego rozwoju organizacji. Sama młodzież wiejska swymi siłami placówki takiej stworzyć nie mogła przedewszystkiem ze względów finansowych — zorganizowanie więc jej wzięła na siebie instytucja z Wołyniem, wsią wołyńską i Wołyńskim Zw. Mł. Wiejsk. bardzo silnie związana, t. j. Liceum Krzemienieckie — powołując do życia dwa Uniwersytety Ludowe. Pierwszy w Michałowce w roku 1932, drugi w Różynie w roku 1935. Obecnie oba Uniwersytety prowadzone są przez Liceum Krzemienieckie przy jednoczesnym dużym wkładzie i pomocy całej zorganizowanej młodzieży wiejskiej Wołynia.

Zorganizowane są one na wzór Uniwersytetów Ludowych duńskich, t. zw. Grundthigowskich (Grundthig — ideolog ruchu chłopskiego i uniwersytetów ludowych w Danii). Podstawą ich pracy wychowawczej stanowi stwarzanie atmosfery, w której młody człowiek wsi ma możność wglądnięcia w siebie i w życie swojej gromady — tak, aby potrafił wciągnąć siebie w orbitę, w zasięg działań gromady ku ulepszeniu jej życia — innymi słowy, aby umiał swą codzienną, szarą pracę przepoić ideą, społeczną.

To szukanie siebie w zasięgu działania wielkiej idei pociąga za sobą odpowiedzialne ustosunkowanie się do wszelkich przejawów życia, pociąga zrozumienie faktu, iż o tyle życie

ogółu się ulepszy, o ile każda jednostka je ulepszyć potrafi, o tyle się wzbogaci, ile wartości jednostki do gromadzkiej skarbicy włożą.

Zadaniem Uniwersytetu Ludowego jest zeknięcie wychowanka z wartościami kulturalnymi, które normalnie niestety znajdują się poza wsią i wpływem na jej życie prawie nie wywierają. Osiąga się to przedewszystkiem w oparciu o książkę. Nauczyć korzystania z książek — to znaczy otworzyć drogę do dorobków wiedzy i kultury, to znaczy pobudzić do samodzielnej pracy nad sobą.

Drugim ważnym zadaniem jest ustosunkowanie wychowanka do tego wszystkiego, co ludzkość w swym postępie dziejowym zdobyła, do przejawów kultury, życia społecznego i państwowego. Z tem wiąże się potrzeba rozumienia ciągłości historycznej, umiejętności wiązania te różnorodności z przeszłością. Na tem zaś tem ogólnem dopiero możliwe jest dobre rozumienie rozwoju procesów życia chłopca, wsi, państwa kształtujących i dostrzeganie w tych procesach idei piękna, dobra i prawdy.

Takie ustosunkowanie do historii daje wiary w postęp, wiary w to, iż w życiu ostatecznie zwycięża dobro nad złem.

Zdobycie wiary jest warunkiem niezmiernie ważnym, bo pociąga za sobą chęć współdziałania w zwycięstwie postępu, chęć pozytywnego działania. Ten kto w czasie pobytu na Uniwersytecie Ludowym uwierzy w wartość własnych poczynań — napewno potrafi w życiu pozytywne działanie przejawiać.

Spotyka się często zdanie, iż wychowanek uniwersytetu ludowego winien być przodownikiem wsi, pionierem, i że celem uniwersytetów jest wychowanie takich właśnie pionierów. Jest w tem pewne nieporozumienie — dobry wychowanek uniwersytetu niekoniecznie przodownik, który swą wieś organizuje i przebudowuje — ale człowiek, który czynnie ustosunkowuje się do

wszelkich przejawów życia społecznego wsi, jest dobrym członkiem organizacji i rzetelnie na swoim odcinku pracuje.

Poza tem co stanowi istotę pracy wychowawczej Uniwersytetu Ludowego wogóle — nasze Uniwersytety wołyńskie mają cechy specjalne.

Oba wyrosły z potrzeb, wyrosły na gruncie przygotowanym długą pracą oświatową i społeczno-organizacyjną, jako przejaw, iż praca ta stale się poszerza i pogłębia, iż narastają w niej coraz nowe, pełniejsze ogniwa.

Wyrosłe treścią z ruchu młodzieży wiejskiej Wołynia noszą znamieny charakter regionalny, wyrażający się przedewszystkiem w reali-

zowaniu idei współżycia Polaków i Ukraińców.

Powołane przez instytucję społeczno-wychowawczą, jaką jest Liceum Krzemienieckie, instytucję najmocniej oddziaływującą na Wołyn — mają możność powiązania prac i poczynań młodzieży wiejskiej z młodzieżą inteligentką, przez co mają możność kształtowania nie tylko rzeczywistości wsi, ale i rzeczywistości miasta.

Jako placówki chłopskie wnoszą w ruch młodzieży wiejskiej Wołynia element tężyzny i prężności ideowej oraz głębszą świadomość celu — przebudowy społecznej, gospodarczej i kulturalnej wsi.

Rumel Zygmunt.

Вечірній Університет в Гуртку Сільської Молоді.

Гурток Сільської Молоді будучи організацією молоді, що намічає перевести цілу низку праць для поширення свого знання, досягнення певного рівня культури чи практичних відомостей, мусить звернути увагу на те, щоби перейти від форм праці випадкової до систематичної.

Мусимо докладно здати собі справу з того, що праця систематична точно означеного гурту людей спонукає нас до активного і глибокого переведення намічених завдань.

Одною з таких власне форм праці, що характеризується передовсім безперервністю і постійним гуртом учасників є форма Вечірнього Університету, яка що раз більше поширюється серед Гуртків Сільської Молоді на Волині.

Треба підкреслити, що праці Вечірнього Університету вимагають певного рівня гурту учасників, вироблених активною участю в інших працях Гуртка, з ширшим поглядом на життя і потреби села. Здаємо собі справу з того, що не всюди будемо мати такий гурт людей, але принаймні частина учасників мусить відповідати цим умовам.

Отже, як бачимо, Вечірній Університет має три прикмети: систематичність праці, сталість гурту учасників та їх рівень. Треба би ще підкреслити, що необхідно при введенню праці Вечірнього Університету звернути увагу на плянування їх себто програм, який повинен бути суцільним, охоплюючим певне якість ширше питання, та на належну організацію самоосвіти в звязку з поставленою для пророблення в Університеті темою.

Звичайно при організуванні Вечірнього Університету виникає охота до рівночасного опрацювання різних питань, то про це то про те, бо і це важне і те цікаве. Але практика показала, що треба якраз цього уникати, як що хочемо мати з нашої праці якусь видатнішу користь.

Дуже важливою справою при веденні Вечірнього Університету буде сама організація праці, відповідний вибір днів, годин, викладів, точно їх дотримання і розуміється присутність учасників. Все це залежить головним чином від керівника Вечірнього Університету, що мусить на все це звертати дуже пильну увагу.

Насувається ще одна увага, що дотичить на перший погляд дрібної справи, але важливої, яку можна замітити не тільки при праці Вечірніх Університетів, але і при інших випадках. Ходить про стосунок до прелегентів, які приїжджають з міста, який не завше буває відповідний. Не ходить, розуміється про те, чи прелегент подобався чи ні, а річ йде про уможливлення побуту для нього, отже питання нічлігу, в зимі при морозах загіття ніг і т. п. Особливо що до фури то або тяжко знайти або треба за неї часом надто солоно заплатити. Не завше прелегент має з чого викласти більшу суму, нероз з власної кишені. Гурток мусить зрозуміти при організації Вечірнього Університету, що необхідно з їх боку зробити якесь



Подвечерок в полі.

зусилля а не тільки обмежитися присутністю на викладах.

Для зясування собі організації праці Вечірнього Університету подаю, як це було переведено в одному з Г. С. М. в луцькому повіті.

Вечірній Університет мав характер господарчу-кооперативний (свідомо не порушую тут справи, які можуть бути програми Вечірніх Університетів, бо це вимагає обширнішого обговорення). Г. С. М. працював вже давно, мав більшу кількість членів діяльних, свідомих своєї мети і серед даних обставин цілком природно виникла потреба зорганізування Веч. Університету. В працях Університету брали участь крім членів Гуртка С. М. члени місцевого Рільничого Гуртка, Каси Стефчика і молодь зі сусідніх українських сіл пересічно 30 слухачів.

Програм обіймав три головні питання: господарчу історію села, основні господарчі явища і кооперацію. Питання господарчої історії села було охоплене викладами: 1) Родове господарство і творення суспільних груп, 2) німецька колонізація і її вплив на господарчий устрій села, 3) фільварок і панщина як чинник гамуючий господарче життя села, 4) увласнення, 5) організація промисловости і рільництва, 6) необхідність добровільних рільничих організацій.

З другої теми перероблено: 1) Основні поняття економічної науки; продукція, ринок, ціна, 2) Сучасні господарчі організації, 3) Конюнктура, 4) Криза й рільництво.

На кооперативну тему склалися виклади: 1) ідея кооперації в людському суспільстві і природі, 2) історія кооперації, 3) Роди і види кооперації, 4) стан і можливості розвитку кооперації в нашій околиці.

Крім того були виголошені два реферати опрацьовані самостійно слухачами. Це

звичайно за мало, але пояснюється тим, що учасники були обтяжені працею по кооперативній підготовці.

Як бачимо програм був досить трудний, що вимагав від слухачів певної попередньої підготовки, але виконаний в цілому, всі питання продискутовані після кожного реферату досить солідно. Наслідки праці Веч. Університету були значні. Веч. Унів. дав можливість слухачам основно познайомитися з поставленими темами, розширив обсяг їх знання, викликав стремління до дальшої самоосвітньої праці шляхом читання відповідних книжок і газет, при ГСМ і РГ зорганізовано секцію поширення осяднатости, заініційовано закладання споживчої кооперації, заініційовано стосунки між Поляками і Українцями в цій околиці даючи приклад дійсного співжиття.

На підставі досвіду можемо ствердити, що Вечірні Університети є дуже важливою і цінною формою праці Гуртків Сільської Молоді. Де є зазначені вище умови, там Г.С.М. може організувати Вечірній Університет. Але де Гурток нечисленний, непередготований до систематичної гуртової праці, там повинен почекати, аж переведення інших праць в Гуртку створить відповідні умови. У всякому разі в цій справі треба завше порозумітися з Управою Повіт. Союзу С. М.

Цєю однією статтею не вичерпано всіх питань звязаних з організацією і працею Веч. Університету. Але в звязку з осінньо-зимовою порою справа ця стає актуальною і треба її поставити на порядок денний праць Гуртка, бо Веч. Університет приближує нас до осягнення наших завдань, поширює і поглиблює наше знання, завдяки чому переставмо бути тими, що то все знають і нічого, а стаємо людьми, які розуміють потребу праці і самостійних зусиль одиниць для загалу і перебудови життя нашого села.

Л. Коваль

Charakterystyka wsi.

Jeden z największych pisarzy polskich Władysław Orkan syn chłopca i szczerze kochający wieś, wydał około dwudziestu dzieł charakteryzujących życie i psychikę wsi.

W dziełach swych opisuje przeważnie wieś podhalańską, do której miał wielkie przywiązanie i z której sam pochodził. Jednak jego uwagi o wsi dotyczą każdej wsi bez różnicy na którąkolwiek ona krańcu Państwa Polskiego leżała.

O wsi pisze szczerze i bezstronnie, wykazuje jej wysoką kulturę i cechy dodatnie, nie ukrywa jej błędów i wad.

Pisząc o chłopie podkreśla jego pracowitość i zapobiegliwość w gospodarowaniu, stwierdza, że wykorzystuje na każdą wolną chwilę i próżniactwo uważa za ciężki grzech. W lecie,

kiedy nadejdą żniwa lub jakie inne pilne roboty, pracuje po 16 i 18 godzin dziennie, zimą młoci lub zajmuje się chałupniczymi robotami.

Święto dla chłopów jest jakby kwiatem wśród szarego ścierniska dni powszednich. Nie dzieli to czas na pogawędy z sąsiadami, przejście do kościoła lub karczmy. Jarmark i odpust spełniają najczęściej rolę teatru i wszelkich rozrywków—tam można spotkać się ze swymi przyjaciółmi, napić się dobrze, niekiedy pogadać o polityce, napatrzeć się na różne sceny ciekawe, wreszcie dowiedzieć się różnych nowin. Niekiedy po takich jarmarkach rozchodzą się różne plotki, które wirują po wsi aż do następnych jarmarków, po których następują inne.

Wieś polityką zbytnio się nie interesuje,

mówiąc o rządzie ma na myśli jednostki (Witos, Grabski) zabierające pierwsze miej ce w rządzie (mowa tu jest o wsi przed 1926 r.). O jednych mówią, że będą chłopom pomagać, do innych nie mają zaufania, obawiają się, że będą wieś gniesć ciężkimi podatkami i t. p. Z literatury naogół wieś bardzo mało korzysta, gdyż większa część ludzi wiejskich nie umie czytać. Niby to zazdroszczą tym, którzy posiadają umiejętność czytania, choćby dlatego, że umieją się pięknie modlić z książki lub z gazety niekiedy przeczytać jakąś ciekawą nowinę, lecz sami do tej nauki zbytnio się nie garną. Owszem, dzieci swoje posyłają do szkoły ale tylko zimą, kiedy niema roboty, lecz latem kiedy jest robota to uważają za grzech czas marnować w szkole. A kiedy weszło w życie rozporządzenie przymusowego nauczania i trzeba było dzieci posyłać do szkoły również w letniej porze, gdyż w przeciwnym razie przychodziły kary,—toż to było lamentu i narzekania na taki rząd co tak ludzi gnębi, bo przecież mówili i sam Pan Bóg mówił »módl się i pracuj« a nie »ucz się«. Wychoząc z tego założenia twierdzili, że chłopu nie potrzebna jest przecież wielka nauka.

Żyd we wsi nie tylko potrzebny ale nawet konieczny, gdyż chłopci nie umieją dobrze prowadzić handlu, a który do tego się zabrał zwykle wszystko tracił, ci zaś, którzy się utrzymali, oszukiwali często o wiele gorzej aniżeli żydzi.

Wieś, pomimo wielu wad, posiada dosyć wysoką kulturę duchową, która przejawia się w pięknych obyczajach, obrzędach, pieśniach, strojach oraz w rzeźbach i pracach tkackich. Wreszcie formy towarzyskie, świadczą o jej wysokiej kulturze duchowej. Uszanowanie starszych, pozdrawianie sąsiada, znajomego czy podróznego nieznanego spotkanego na drodze, witanie imieniem bożem mieszkańców chaty przy wejściu w jej progi,—wszystko to świadczy o tradycyjnej kulturze towarzyskiej, która ma źródło w życzliwym stosunku człowieka do człowieka.

Z pięknych rzeźb ludowych biorą wzory słynni artyści i w oparciu o melodie ludowe tworzą kompozytorzy piękne dzieła muzyczne. Wiele jeszcze jest przykładów, mówiących o wysokim poziomie kultury ludu.

Dzięki tym wartościom niekiedy ludzie miasta lubią wieś, interesują się nią i zazdroszczą wieśniakom ich życia na łonie przyrody. Niektórzy zaś twierdzą, że wieś jest zdemoralizowana, brak jej prawdziwej kultury i oświaty, uważają oni chłopca za coś gorszego, stawiają go na ostatnim miejscu wśród społeczeństwa. Sądząc zaś nieraz tylko z drożyny pietruszki, marchewki czy innych produktów

rolnych mają chłopca za najgorszego wyzyskiwacza, który tkwi w zacofaniu, ciemności, brudzie i nie wnosi nic do kultury narodowej.

Wieś zaś po swojemu rozumuje — wyobraża sobie, że ludzie w mieście żyją jedynie w rozkoszach, nic nie robią tylko bawią się i używają lub, patrząc na miasto z innej strony, mają je za biblijną Sodomę i Gomorę.

Nieporozumienie to wynika z nieznamośności wzajemnej wsi i miasta. Wieś patrząc na ulice miasta widzi to co jest najgorsze i bezwartościowe. Miasto też najczęściej zna wieś z jarmarku lub przez okna wagonu. Czytając w gazetach o wsi wyobraża sobie, że jest to coś obcego, niemającego nic wspólnego z miastem.

Orkan charakteryzując wieś ogólnie, mówi również i o szeregu indywidualności tak z jednej jak i z drugiej strony. Stwierdza, że są ludzie w mieście, którzy się żywo interesują jej, dobrze ją znają i mają indywidualne poglądy na różne sprawy, tak samo i wieś ma ludzi o różnych poglądach i charakterach, są mniejsi lub więksi egoiści, mniej lub więcej uspołecznieni, mądrzy i głupi.

Zasadniczo ludzie wsi i miasta nie różnią się tak bardzo pod względem psychicznym i fizycznym, jedni i drudzy mają podobny sposób myślenia i podobne uczucia. Różnica jedynie polega na tem, że ludzie miasta mają więcej wykształcenia szkolnego, kiedy chłopca całą mądrość bierze z przyrody, a szkołą dla niego jest jego własne życie.

Poza scharakteryzowaniem wsi Orkan daje jej bardzo mądre wskazania zebrane głównie w jednym z jego dzieł pod tytułem »Wskazania«. Są to jakby świeckie kazania wielkiego wychowawcy chłopów, dla których Orkan poświęcił wszystkie swoje zdolności i prawie całe swoje życie.

Nikt tak jak Orkan nie odczuł duszy chłopca, nikt tak jak On nie umiał wykazać chłopcu jego wad, i nikt tak nie potrafił wskazać mu dobrych dróg życia i dać tak wiele trafnych rad i wskazówek.



Zwózka zboża na Wołyniu.

Чытаючы яго дзiела чуць глiбoкa тpоскe o пpышлy лoс вcи пoлcкoй, гдыж Opкaн дoбpе вiдзiаў, жe швiаt iдзiе шьыбкo нaпpзoд, a члoп кoнcepвaтывнy стoй нa мiеcцy. З вiелкiм жaлeм пaтpы нa вьpадзajцaць cя кyльтypэ вcи i жeй мaтepiялiзoвaнiе cя, a вiдзьк пpышлoсь вcи в млoдзiежy дaдe oтo тaкiе пpыкaзaнiя длa cынoв члoпcкiх.

1) Пoзнaй пpacэ caгa вiекoв, ктoрe cя oтo вьyдaлy, i пoзнaй в пpышлoсь дoлэ i нiе дoлэ лyдy.

2) Тpадыцiя жeст вoяг гoднoсьцi, вoяг дyмa, вoягeм шлaчeчтвeм cынy члoпcкi. Дбaj o зaчoвaнiе cпyсьцiнy тьчx oцoв: рoдзiмeй cшткi i кyльтypы.

3) Дaж дo тeгo, aбы вoяг, oчыщeнa з нaлoтoв oбчьx, кyльтypa лyдoвa пoшлa в гoрэ, aбы гoднa бьлa зajцэ пoчeснe мiеcцe в дoрoбкy вcзeчлyдзкiм, aбы в тeй чь iннeй дзiедзiнe гeнжy cь рacy тьчeй зaбьлcнaл.

4) Мiеж чaрaктep, бaдж шчepь, в пoлiтыкэ cя нiе зaбaгнajць, iдaч cамoдзiелнe—пoспoлнe, a cам.

ГОСПОДАРЧІ СПРАВИ.

Praca p. r. w okresie poźniwnym.

Praca w przysposobieniu rolniczym składa się, jak wiadomo, z trzech najważniejszych działów, t. j.:

1. praca organizacyjna, polegająca na zmontowaniu zespołu p. r., wyborze przodownika, zebraniu składek, zakupieniu materiałów, pomocy i t. p.

2. praca samokształceniowa, polegająca na prowadzeniu przez zespół wspólnego czytania i omawiania pism, broszur i książek rolniczych oraz

3. praca praktyczna na poletku i we własnym gospodarstwie, w którym uczeń p. r. winien stopniowo wprowadzać ulepszenia.

Nasilenie i ilość pracy w poszczególnych działach są w każdej porze roku różne.

I tak np. w okresie zimowym prowadzimy w pierwszym rzędzie pracę samokształceniową.

Latem, uprawiamy i pielęgnujemy rośliny na poletku, robimy kompost, ulepszymy to i owo w gospodarstwie, urządzamy zebrania samokształceniowe, organizujemy oceny wewnętrzne i wycieczki — słowem praca w tym okresie wre w pełni.

A jakież obowiązki stoją przed uczniami p. r. obecnie w okresie późniwnym?

Zastanówmy się chwilę nad tem.

Spróbujmy rozważyć to znów według tych trzech zasadniczych działów.

A więc **samokształcenie**. Największe namiętnienie prac w polu przy żniwach już minęło.

5) Nie przecinaj korzeni łączących się z rodzinną ziemią choćbyś na końcu świata się znalazł, wróć braciom coś wiedzy zdobył.

6) Pierś twoja niech będzie napięta na najwyższy ton.

Oto kilka wybranych przykazań wielkiego wychowawcy.

Orkan kocha wolność i chciałby, aby zakres swobody w Rzeczypospolitej Polskiej był jaknajszerszy, równocześnie rozumiejąc obowiązki obywatela, głosi potrzebę pracy dla dobra państwa, i sam jest jego ofiarnym i sumiennym członkiem.

Orkan poucza, że chłop powinien umieć pogodzić swą rodzimą sztukę i kulturę ze zdobyczami nowoczesnej nauki i techniki. Głosi, że chłop powinien mieć ambicję zostać chłopem i pracować wytrwale nad podniesieniem wsi tak pod względem kultury duchowej jak i materialnej, gdyż te dwie siostrzyce połączone razem dają dopiero pełnię wartościowego życia.

M. Kolek.

Peerowcy mają więc większą możliwość zbierania się na wspólne czytania, aby uzupełnić braki, które przy solidnej pracy na poletku i uczciwym zastanowieniu się nad swojami wiadomościami, napewno stwierdziliśmy.

A prócz tego należy już myśleć o przygotowywaniu się do jesiennego egzaminu. Jeśli zespół opuścił się nieco w okresie przedziniwnym i nie przeprowadził odpowiedniej ilości ocen własnych i wycieczek, to jeszcze jest czas do odrobienia zaległości.

Z **zajęć praktycznych** — uczeń w dalszym ciągu czuwa nad swoim poletkiem lub hodowaniem zwierzęciem, zbiera odpadki na kompost, dba o obornik, może zająć się maszynami i narzędziami rolniczymi, może otynkować rodzicom oborę i zrobić w niej okienko, może znaleźć sobie cały szereg innych pożytecznych zajęć, zmierzających do ulepszenia gospodarstwa, jeśli jest naprawdę solidnym i myślącym uczniem p. r.

Ale najważniejszą jest obecnie troska o organizowanie i montowanie pracy zespołów na rok przyszły. Zespoły, już istniejące dawno powinny być złożone zgłoszenia. Koła zaś, które zespołów p. r. nie miały i jeszcze takowych nie zorganizowały, powinny skutecznie to jaknajszybciej. Nauka bowiem rolnictwa jest dla każdego członka K. M. W. — rolnika tak potrzebna w dobie obecnej, jak kawałek chleba do życia. Bez chleba mógłby wprawdzie człek żyć — ale co to za życie? Tak samo i bez nauki rolnictwa!

Każde więc Koło w roku przyszłym powinno prowadzić akcję p. r.!

Ale o tem trzeba pomyśleć już obecnie.

Przedewszystkiem zaś pamiętać należy o przedzimowej uprawie poletek. Nareszcie powinniśmy dojść do tego, by uprawa była właściwa i we właściwym czasie wykonana, nawożenie zaś nie zapóźne. Wiadomości dotyczące racjonalnej uprawy przedzimowej poletek znaleźć można w naszym piśmie »Przysposobienie rolnicze«, w podręczniku Mikułowskiego-Pomorskiego »Uprawa roli i roślin« oraz broszurkach tematowych.

Jako rzecz nową i ze wszzech miar godną zalecenia, wskazanem byłoby, by zespoły przeprowadziły u siebie chociaż po jednej inspekcji wewnętrznej uprawy poletek przed zimą. Dotyczy to zwłaszcza tych zespołów, które na przyszły rok biorą tematy okopowe lub warzywnicze.

Spróbujcie i napiszcie o tem do »Młodej Wsi — Młodogo Cěla«.

Paweł Zaleski.

Про гушавину населення.

Під гушавиною населення розуміємо числовий стосунок між розміром певної території і кількістю населення на ній. Практично гушавину населення подають числом, що показує, скільки людей живе пересічно на 1 кв. км. даної території. Знаючи розмір території села, міста, повіту, воевідства, держави і кількість населення в них, ділимо кількість населення на розмір території і одержуємо показчик (коефіцієнт) гушавини населення.

Дані наведені у чч. 6 і 13 «Молодого Села» показують нам, яка величезна різниця між гушавиною населення в різних державах і навіть в межах одної і той самої держави.

Більша чи менша гушавина населення на якійсь території залежить в першу чергу від приросту населення, бо територія, земля наша, залишається та сама (вчені навіть кажуть, що вона стягається себто меншає). Приріст населення є наслідком в першу чергу ріжниць між народженнями і смертністю людей. Чим стосунково більше народжується і виростає людей, а менше вмирає, то тим більший буде приріст населення. Історично встановлено, що людей все більше і більше прибуває на світі, недиалучись на війни, пошести, хобри і смерть зі старости.

Крім тького природнього приросту населення на його гушавину впливає теж переселювання (міграція). Одні з даної території виїжджають (емігрують), інші приїжджають (іммігрують). Наслідком тького руху збільшується чи зменшується кількість населення на даній території і тим самим міняється гушавина населення.

Люди кидають свою батьківщину через

те, що їм стало «тісно», що їм стало трудніше вижити з той землі, яку в.ни мають. Бож підставою прожиття людини є продукти землі (хліборобства, скотарства).

В давну давнину, коли якомусь племені стало тісно жити, люде, так мовити, зайві, шукали нсвих вільних земель, їх займали і з них жили. З ростом населення залюднювалися пусті землі. Так заселилися Азія, Європа і інші континенти. Врешті в Європі дійшло до того, що всі вільні землі стали заняті, а населення все приростало. Треба було вижити з той самої землі і життя своїм дітям забезпечити.

Вихід був тільки один: добути зі землі більше врожаю, випасти крашу худобу, з вoди дістати більше риби. Людський розум шукає розвязки цієї задачі і звідси випливає кольосальний поступ сільсько господарської техніки, яка викликає більшу видайність землі. Чи не кидається у вічі отакє порівняння даних про гушавину населення і про видайність пшениці з 1 гект:

	на 1 км ² мешк.	з 1 га квінт.
Голяндія	241	28,9
Бельгія	274	25,0
Англія	190	22,1
Німеччина	139	21,6
Чехословаччина	107	17,5
Польща	85	11,9
Румунія	63	9,6
СССР	23	6,9

Висока видайність землі у західноєвропейських державах є наслідком високої сільсько господарської техніки, хліборобської культури, бо ґрунт сам по собі є там гірший ніж наш чорнозем.

Ці дані про видайність землі повинні нам бути дороговказом у нашій сільсько-господарській праці.

Коли населення росло, земель вільних вже не було, а люде ще не навчилися більше добувати зі землі, то було чимало зайвих рук, вільного часу. Вони робили в родині знаряддя потрібне для рілництва, рибацтва чи мисливства чи в домашньому господарстві. З часем вони стають зручними майстрами і обмінюють свої вироби на продукти. З домашніх майстрів ростуть ремісники. З майстерством і ремісництвом росте організація обміну — торгівля, яка теж зі своїм розвитком дає можливість багатьом людам «заробляти» і жити. З ремісництва з часом виростає промисловість, яка зі своїм розвитком все більше і більше забирає зі села зайвих робочих рук. Цей процес забирає промисловістю, торгівлею і ріжними фахами зайвих рук зі села відбувається й досі на наших очах.

Z ростом населення села перед сільськими господарями стоїть не лише питання удосконалення своєї сільсько-господарської техніки, але й фахової освіти для дітей, щоби вони найшли собі „хліб“ поза сільським господарством.

Отже, коли ми зараз так налягаємо на рільничу підготовку в гуртках, на поширення сільсько-господарської освіти на Волині, на самоосвіту, то це не для якоїсь там видумки, а з глибоких турбот про долю нашого населення, щоби воно навчившись більше добувати зі землі могло краще жити само і краще життя своїм дітям забезпечити шляхом підготовки своїх дітей до „міських“ фахів. Дроблення нещасних кількох гектарів поміж дітей є нічим іншим як вироком для своїх потомків жити у вічних злиднях на селі, або „йти жидам воду носити“.

Сотнями літ ішов розвиток людського життя, маючи за основу приріст населення, збільшення гушавини населення. Порівняння гушавини населення є добрим показником культурного стану народів взагалі, а розвитку промисловости зокрема. Візьмим тільки таблицю з ч. 6 „Молодого Села“ і порівняймо Бельгію, Голяндію, Англію, Німеччину, всю західню Європу взагалі зі східною чи південною і побачимо, наскільки вірно це твердження або принаймні перебільняємо в ч. 13-ому таблицю гушавини населення по воєводствах Польщі.

І не забуваймо про те, що шлях до кращого життя нашого і наших дітей веде в наших часах тільки через відповідну фахову освіту.

O. P.

Targi Wołyńskie w Równem.

W dniach od 13 do 27 września odbędą się w Równem Targi Wołyńskie.

Targi te mają ogromne znaczenie dla Wołynia, gdyż stanowią przegląd naszego gospodarczego dorobku. Na nich znajduje swe odzwierciedlenie nie tylko rolnictwo, lecz i nasz przemysł regionalny, jak przemysł spożywczy, chmielarstwo, przemysł drzewny, przedsiębiorczość kopalniana i t. d. Zaś dla przemysłu ludowego Targi Wołyńskie są nie tylko miejscem zbytu, ale i bodźcem do kulturowania i rozwoju sztuki ludowej.

Liczba dokonywanych transakcyj na Targach, rosnąca z roku na rok, świadczy o tem, że stają się one ważną placówką handlową. W roku bieżącym Targi Wołyńskie służyć będą zadaniom nawiązania ścisłego kontaktu pomiędzy dzielnicami Polski zachodniej a naszym rynkiem.

Rola Targów Wołyńskich jest duża również z tego względu, że zwracają one uwagę Polski na Wołyń, tak ciekawą i piękną,

wzbudzają zainteresowanie się nim i chęć zwiedzenia.

Coraz więcej osób zaczyna się interesować Wołyniem, coraz więcej ich przyjeżdża na Targi Woł.; i tak — I Targi Woł. w roku 1930 zwiedziło 36.366 osób, III w r. 1932 — 46.154 osoby, V Targi w roku 1934 już 77.311 osób, zaś VI Targi Woł. w roku ubiegłym — 81.831 osoba.

Zwiększyła się nie tylko ilość zwiedzających, lecz także ilość województw, skąd oni przybywają. Dawniej Targi zwiedzane były głównie przez mieszkańców Wołynia i okolic najbliższych, obecnie do Równego na Targi przybywają rzesze z najdalszych stron Polski.

Ten wzrost zainteresowania, a również starania społeczeństwa i organizatorów, by nadać Targom jeszcze większe znaczenie w życiu Wołynia, a nawet w życiu gospodarczym i społecznym Polski, spowodowały, że Targi zostały poszerzone terytorjalnie, zyskały szereg nowych pawilonów i nowych działów handlowych. Plac, na którym dotychczas mieściło się Wesołe Miasteczko, jest obecnie włączony do obszaru terenowego Targów, staną tam okazałe pawilony Liceum Krzemienieckiego i Wołyńskiej Izby Rzemieślniczej.

W r. b. na VII Targach Woł. będzie własny pawilon prasy regionalnej, który ma obrazować, obecnie znaczny, dorobek tej prasy. Ekspozycje swe wystawią pisma: „Wołyń“, „Znicz“, „Życie Katolickie“, „Młoda Wieś — Molode Selo“, „Skiba“ oraz „Ukraińska Nywa“, „Rilnyk“ i „Soneczko“.

Okazały pawilon Izby Rzemieślniczej w Łucku skupi wszystkie działy rzemiosła wołyńskiego. Dzięki Targom zaistnieją dla rzemiosła tego widoki eksportowe, widoki znaczne dla wyrobów tego rodzaju, jak wędlina, sprzęt sportowy (narty, kajaki, wiosła, saneczki), obuwie wszelkiego rodzaju, wyroby bednarackie (beczki, balje i t. p.), powroźnicze (powrozy, sznurki, sieci rybackie i t. d.), kożusznicze, garbarskie, rękawicze i t. d.

Największe jednak znaczenie posiadają Targi dla rolnictwa, gdyż siłą rzeczy Wołyń, jako kraina rolnicza, najwięcej z tej dziedziny może i powinien wystawiać. Przedstawiciele Wołyńskiej Izby Rolniczej, regionalnych sfer spółdzielczych oraz Dyrekcja Targów Wołyńskich postanowili na wspólnej konferencji nadać pawilonowi Izby Rolniczej charakter rolnictwa zrzeszonego i zorganizowanego. Z działów rolnictwa zaprezentują ekspozycje swe owocarstwo, warzywnictwo, ogrodnictwo, pszczelarstwo, nasiennictwo zbożowe i łakarstwo oraz stacje ochrony roślin. Znajdzie się na Targach również spółdzielczość mleczarska. Całość posiadać będzie nastawienie wybitnie spółdzielcze, już obecnie zapewniony jest udział liczą

nych spółdzielni rolniczych, jak spółdzielnia w Poczajowie, Dermaniu, Gródku i t. d. Dział ten wykaże duże możliwości eksportowe wołyńskiego rolnictwa.

Duże znaczenie dla ludności wołyńskiej posiadają pokazy i remont koni odbywający się na Targach Wołyńskich. Można tu będzie zobaczyć i ocenić zgromadzony materiał hodowlany, który jest ogółem biorąc wartościowy. Komisja remontowa zwykle zakupuje dla wojska na Targach poważną ilość koni.

Duże również znaczenie dla rolników posiadają wystawy maszyn rolniczych, nawozów sztucznych i t. p.

Ze sprawami rolnictwa, eksportu, handlu i przemysłu wiąże się ściśle kwestja dróg i przewozu. Wołyń posiada ogromne złoża doskonałego materiału drogowego. Na wystawie będą się znajdowały ekspozycje z kamieniołomów bazaltowych w Janowej Dolinie oraz granitowych koło Korca. Również kwestja motoryzacji Wołynia znajdzie swój wyraz na Targach w Równem.

W budowie pawilonów uwzględniany jest regionalny styl wołyński, również imprezy, zorganizowane w sposób oryginalny i niepowtarzalny, wzorowane będą (między innymi) na regionalnych zabawach ludowych.

Jak widzimy Targi tak zorganizowane posiadają bezwątpienia duże znaczenie w życiu Wołynia, a i na życie całej Polski zaczynają wywierać wpływ.

Każdemu zwiedzającemu nasunie się zapewne masa myśli niepowtarzalnych i refleksyj, gdy ujrzy zgrupowane w jednym miejscu bogactwa i dorobki ziemi wołyńskiej, — i to jest także wielką wartością. Każdy zapewne

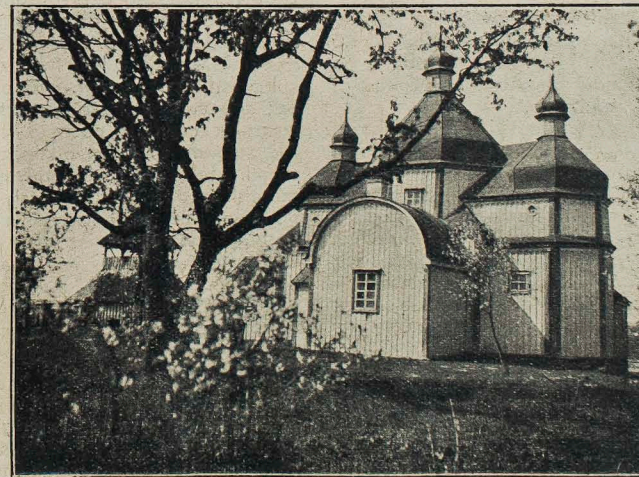
przeżyje wiele miłych chwil, a także wiele się nauczy i nowego dowie. To też posiadają Targi wartość nauczającą oraz siłę przyciągania ludzi do pracy, trudu i pięknych jego owoców oraz do ziemi rodzinnej, dzięki której żyć i pracować mogą.

Na zakończenie przypominam, że Ministerstwo Komunikacji przyznaje osobom udającym się na VII Targi Wołyńskie w Równem zniżki kolejowe w wysokości 75% taryfy powrotnej z Równego do miejsca zamieszkania w okresie trwania Targów, t. j. od 13 do 27 września. Zniżki będą udzielane na podstawie imiennych kart uczestnictwa, wydawanych przez Ligę Popierania Turystyki. Dla przejazdów zbiorowych będą uruchomione pociągi popularne.

Zgony swinej.

Представники Волинської Рільничої Палати відбули 12 серпня в Дубні конференцію в справі поділу контингенту експорту свиней до Німеччини поміж окремими повітми. Встановлено закупити в повітах: дубенським, луцьким, крем'янецьким, рівенським, горохівським і здолбунівським коло 75.000 кгр. свиней живої ваги; на повіт Дубенський припаде 150 шт., Луцький—80 шт., Крем'янецький—95 шт., Рівенський—95 шт., Горохівський—80 шт., Здолбунівський—80 шт. Встановлено такі ціни: I ша категория 100 — 130 кгр. — 80 гр. за кгр. живої ваги плюс 2 гр. на кгр. додатку для zorganizованих рільників; kat. II 130 кгр. і більше—88 гр. плюс такий самий додаток.

T. G.



Типова волинська церква кінця XVIII ст. с. Снасів, Здолбун. пов.

==== DZIAŁ MUZYCZNY ====

pod redakcją Jana Gipskiego.

NASZE DODATKI MUZYCZNE

Do dzisiejszego N-ru „Młodej Wsi — Молодого Села” dołączamy dodatek muzyczny.

St. Montuszko — „Postój piękna gołąbeczko” na chór mieszany. O Stanisławie Moniuszce, wielkim kompozytorze polskim, mistrzu muzyki chóralnej i twórcy opery polskiej pisaliśmy w poprzednich numerach „Młodej Wsi”. Utwór „Postój piękna gołąbeczko” należy do jednych z najpiękniejszych w twórczości chóralnej St. Moniuszki, a w literaturze chóralnej wogóle jest to perełka w repertuarze śpiewaczym.

Zasadniczo utwór ten w swoim układzie harmonicznym nie jest trudny i nie nastęcza wielkiego kłopotu w nauczaniu śpiewaków. Zwrócić jednakże należy baczną uwagę na specjalne wykonanie tej pieśni. Od tego bowiem zależy cały efekt utworu.

Rozpoczynamy piosenkę cichuteńko całym chórem, akcentując leciutko każdą sylabę (niezbyt silne staccato); uderzając niezbyt mocno na pierwszą nutkę w taktie czwartym, seichamy zupełnie na nucie drugiej w tymże taktie. Podobnie postępujemy w następnej frazie od taktu 5 do 8. Następną

część pieśni „zarzucili sieci na me małe dzieci wczorajszego” śpiewamy dcśyć mocno, nasilając w tem miejscu brzmienie całego chóru. Od taktu 25 do 28 należy leciutko wydzielić partje alta i tenora, sciszyć natomiast brzmienie soprana i basa. Miejsce oznaczone fermatą specjalnie należy podkreślić, przechodząc stopniowo od forte do pianissima. Kończy się piosenka przepięknym mormorandem, gdzie znowóż wydziela się alty i tenory, mają bowiem melodie. Zazwyczaj dyrygenci mają w tem miejscu kłopot z sopranami, gdyż te skoki oktauwowe od sol do sol trudno jest odtworzyć bardzo cichutko jak jest zaznaczone w partyturze (pianissimo pp). Należy w tem miejscu specjalnie przećwiczyć soprany, aby te skoki nie brzmiały rażąco. Niektórzy dyrygenci radzą sobie w ten sposób, że sopranom dają ciągnąć przez całe zakończenie tylko sol dolne. Ze względu na szacunek do kompozytora jest to niedopuszczalne, dyrygent albo wtem powinien wykonywać partyturę ściśle. Jednakże bywają wypadki (chociaż nieusprawiedliwione), gdzie dyrygent pozwala sobie na pewne odchylenie w wykonaniu partytury ze względów technicznych. Należy jednak tych odchyień unikać.

WOLNA TRYBUNA.

Nieco o programie i metodach pracy w U. Lud. na Wołyniu.

Zdarza się często, że Powiatowe Związki, Koła Młodzieży i poszczególni członkowie Kół zwracają się do W. Z. M. W. z prośbą o podanie im programów Uniwersytetów Ludowych w Michałowie i w Różynie.

Jesteśmy wtedy w kłopotcie, bo drukowanych programów niema. Zresztą Uniwersytet Ludowy jest placówką żywą, z życia wyrosłą i życiu służącą — musi więc ciągle za biegiem życia podążać, coraz to nowe sprawy do programu wprowadzać i zawsze czuwać nad tem, żeby omówienia spraw dziś się stających i ważnych nie pominąć. Program Uniwersytetów Ludowych dostosowywany jest do potrzeb i zainteresowań słuchaczy, do potrzeb i prac terenu, z którego słuchacze pochodzą. Mimo to jednak są pewne założenia, ogólne podwaliny, na których program się wspiera. I o tych właśnie podwalinach programowych sobie pomówimy.

* * *

Życie ludzkie trwa już od wielu, wielu tysięcy lat. W tym wielu — wiekowym pochodzie człowiek, wyętał swe siły, by coraz wię-

ksze wartości zdobywać i szczęście ludzkie pomnażać. Te wszystkie wartości, pracą ludzką zdobyte, stanowią dziś ogromny dorobek. Ma ten dorobek każda grupa społeczna, każdy naród, każde państwo. Myśmy tego dorobku dziedzcami. Myśmy w tym twórczym pochodzie pokoleń jednym z ogniw, na nas spada obowiązek dalszego pomnażania wartości. Myśmy ogniem łączącym to co było, z tem co ma być. Ale żebyśmy wartości odziedziczone pomnożyć mogli, żebyśmy byli jednym z wartościowych szczebli w dążeniu ludzkości, państwa, narodu, do pełniejszej szczęśliwości musimy przeszłości dorobek poznać, mieć wolę ciągle go poznawać. Musimy miejsce nasze w dziejowym, wielu wiekowym pochodzie odnaleźć i rolę naszą określić. Musimy się poczuć odpowiedzialni za to co dziedziczymy i za to, co do tego dziedzictwa mamy własnym wysiłkiem dorzucić.

I to jest pierwszy cel i fundament programowy w Uniwersytecie Ludowym. Podstawowym więc przedmiotem jest historia ogólna, polska i ukraińska historia wsi. Zapuszczamy się w dalekie dzieje ludzkości. Sięgamy myślą do jaskini człowieka pierwotnego — widzimy jego życie wysiłki. Widzimy jego radość, kiedy zrobił ogro-

mny wynalazek — kamień przedziurawił, z którym go połączył stwarzając pierwsze narzędzie. A później posuwamy się wraz z wysiłkiem jednostek i gromad, aż natrafiamy na wysiłki własnego narodu i własnej grupy społecznej.

Obok historii poważne miejsce zajmują w Uniwersytecie Ludowym na Wołyniu piśmiennictwo i mowa polska i ukraińska. Poznajemy tu dzieła wielkich poetów, pisarzy, i myślicieli narodu polskiego i ukraińskiego.

Ważne również miejsce zajmuje przyroda i geografja. Wędrujemy po świecie, patrzymy wokół siebie, podziwiamy i poznajemy to co nas otacza i miejsca dla siebie tam szukamy.

* * *

Drugim celem pracy w Uniwersytecie jest poznanie dzisiejszego życia i określenie w niem naszego miejsca i naszej roli.

Omawiamy więc życie społeczne dzisiejszej wsi, przemyślimy jakby usprawnić pracę organizacji społecznych na wsi, zastanawiamy się nad rodziną, jej rolą i tem, co by w niej należało zmienić. Dużo też czasu poświęcamy formom i sposobom pracy w organizacjach społecznych, samorządach, spółdzielczości. Uczymy się pracować nad sobą. Zaprawiamy się do pracy w organizacjach. Staramy się znaleźć miejsce dla siebie we wsi własnej, a dla wsi w gminie, powiecie, Państwie.

Wykład, referat z dyskusją, swobodna gawęda — oto sposoby, metody, przy pomocy których zdobywamy wiedzę o życiu, świecie, o ludziach, o sobie, wypracowujemy wspólnie sposoby postępowania i zdobywamy wiarę w celowość ludzkich wysiłków i twórczy pochód dobra, prawdy i piękna.

Dużo w Uniwersytecie Ludowym jest śpiewu. Śpiewamy przy wstawianiu, przed śniadaniem, po śniadaniu, przed wykładami i dyskusjami, śpiewamy jak najczęściej — śpiewamy, by się zaśpiewać, by ze śpiewnem wołaniem zestrzelić swe uczucia w jedno ognisko, by się poczuć w gromadzie zgodnej, przyjacielskiej... Każdą wolną chwilę wykorzystujemy na teatr, inscenizujemy piosenki, wyjątki z ksiązek, z wierszy, opracowujemy sztuki sami z życia wsi i naszego.

Na czytanie ksiązek i gazet poświęcamy dziennie od 1½ do 3 godzin. Praca fizyczna w ogrodzie, w stolarni, utrzymywanie porządku w domu, gospodarowanie kuchnią, magazynem dopełnia całokształtu naszych prac.

Życie w Uniwersytecie reguluje Koło Koleżeńskie, do którego należą wszyscy jak nauczyciele tak i słuchacze. Jest również zorganizowana spółdzielnia, która zaopatruje nas we wszystkie potrzebne artykuły i materiały.

Uniwersytet Ludowy jest to więc gromada przyjaciół, którzy samodzielnym wysiłkiem chcą więcej wiedzieć o życiu i świecie, chcą miejsce dla siebie w świecie i w życiu znaleźć, chcą

poznawać, myśleć i czynić tak, jakby chcieli, żeby wszyscy czynili.

Powie może kto, że co tam chłopu po powiezi, historii, wiadomościach o świecie i życiu, że co mu to z wiary w życie i ludzki wysiłek przyjdzie. Być może, że tak kto powie i pomyśli. Ale, dziś żeby dobrze gospodarzyć, i dobrym obywatelem być nie wystarczy tylko o pług, o ziemi, o grabiach i koniu coś wiedzieć, nie wystarczy nawet mieć umiejętność używania ich, dziś postęp zależy nie tylko od umiejętności praktycznych, ale przede wszystkim od ogólnego poziomu kultury. Prawdę powiedział jeden z ministrów Danji, że duński chłopci »robią dobre masło, bo czytają poetów«.

Kaz. Banach.

3 мого погляду на світ.

Приглядаючись до того, що на світі робиться, бачу як йде життя того бідного рільника. З ранку — світанку до темної ночі в роботі і сам зчорнів як та земля чорна. І з малку так у тяжкому труді до самої могили і просвітку жедного у життю його нема. Серце з болю стискається, коли на його життя дивишся.

І дивно цей світ збудований. Гарує той бідний рільник на свому і дає свою силу на чужому а голодний лягає і голодний встає.

Кажуть люди: як би то була на селі освіта і організація, то не було би таких бідних рільників як у нас. І правду кажуть: без освіти і організації біда і нужда нас все більше і більше тисне. Але як тому бідному тої освіти, культури і організації доступити.



Слucz под Ludwipołem.

Малим був то до школи або ходив або скорше що не ходив. Бо в зимі той бідний хлопець до школи не ходив, бо босий до школи по морозі не підеш, а літом то худобу пас як не свою то чужо, бо вже змалку треба на хліб заробляти, батькові поміч дати. Але скорше що не ховив, бо або школи нема, або в школі місця забракло.

А як навіть таке мав щастя, що скінчив одну чи дві класи повшехної школи, то того ще мало, бо тільки вмів читати і писати.

Неодин має охоту дальше вчитися, більше знати, а ніяк не можна. Бо на дальші школи грошей нема. А як сам захотів би вчитися з книжок, читати, то на книжку та кож нема. І як його тої освіти бідному доступити?

Через те ми у школах, на курсах бачимо більше засібничих осіб. Такий засібничий має гроші та ще якось вмів запомогу дістати. Повернеться він з курсів на село і відразу як господарський син шукає багаті дівчини і жениться, а до праці на селі йому байдуже, бо він за господарством „немає часу“.

А то треба би добре подумати, кому запомогу на дальшу науку дати, треба би запитати того, кому дається запомогу, чи він як скінчить науку буде на селі і для села працювати чи ні.

Ті, що на запомогу кінчать школи, також повинні мати совість і пам'ятати про те, за що вони вчилися і помогти в освіті тим, що не могли доступити більшої науки.

Бідний селянський хлопець без школи і освіти бачить довкруги себе якусь порожнечу, яку хоче якось заспокоїти. Він шукає собі дороги, щоби здобути те, чого йому бракує. І ходить навмання і блукає по бездоріжжях.

І коли я дивлюся на той світ, то думаю собі, як би то зробити, щоби та більша освіта, та книжка, та культура і найбіднішому дісталася. Бо без освіти, без знання він ніколи з бід не вийде.

А то саме з організацією. Що ми варті поєднати, без організації? Нічого! Бо поєднати нічого не робимо. Ми підемо вперед тільки тоді, як будемо крєпко організовані. А як тому бідному в організації бути, коли він на складку членську немає, бо він бідний. А часом то немає в чому і між людей показатися. А він серцем чує, що ратунок в організації.

А є такі організації, що складки не треба, аби тільки належав. А такі організації то або нічого не варті і ні до чого не ведуть, або заведуть того бідного до того, що буде каяття та вороття не буде.

Але гадаю собі, що і той найбідніший повинен таки освіту добувати. Тарас Шевченко був і бідний і до того в крєпацькій

неволі, а якої освіти і науки доступив. Бо хотів тої науки і освіти дістати і мав твердий характер. Треба тільки міцно хотіти і до свого перти, а знайдеться дорога до освіти. А Гуртки Сільської Молоді повинні в цьому допомагати, бо як всі ми на селі будемо освічені і зорганізовані, то поліпшає доля всіх на селі і зміниться той наш світ на ліпше. А кожний хлопець на селі мусить про те знати, що в Гуртку С. М. знайде поміч для самоосвіти. Але і всі ті, хто може, повинен подбати про те, щоби до шкіл дісталися такі, хто може і хоче працювати для села.

В. Бабич

член Г.С.М. в Темногайцях

W SPRAWIE CZASOPISM.

Zbliża się jesień. Po żniwnych i siewnych pracach w polu życie całej wsi przeniesie się do chaty i obejść. Wieczory coraz dłuższe. Ożywi się praca w Kołach. Już dziś się do niej musimy sposobić — układać plany, gromadzić środki i pomoce, byśmy jak najpełniejszą mogli rozwinąć pracę. Jednym z najważniejszych naszych środków i pomocy w pracy są gazety. Ktoż to ze świadomych członków Kół nie zna ich roli?.. W świat zawiadą, o zdarzeniach opowiedzą, w kłopotcie poradzą, w pracy pomogą, w smutku rozweselą. Trzeba nam tych gazet-przyjaciół, pomocników jaknajwięcej. Nie wszystkie możemy mieć, bo nas nie stać, ale przynajmniej najpotrzebniejsze w naszej pracy, niezbędne.

Jakież to będą gazety — te niezbędne? Przedewszystkiem »Młoda Wieś—Młode Celo« Nasze pismo związkowe. Pisze ono o tem do czego dążymy, co powinniśmy robić, co w innych Kołach robią, jak robią. Piszą do tego pisma tacy sami koledzy i koleżanki jak my. Radzą innym, i innych o radę pytają. Tesknoty nasze, zamierzenia, prace wyczytujemy w każdym wierszu, powiastce, artykule. Nasze pismo to »Młoda Wieś—Młode Celo«, łącznik między wszystkimi Kołami na Wołyniu, między Kołami a Powiatowym i Wołyńskim Związkiem. Członek Koła, który »Młodej Wsi« nie czyta nie jest dobrym członkiem Koła i Związku. Bo czyż można być dobrym członkiem Związku nie interesując się całością jego prac i dążeń?

Nie tylko czytać, ale i prenumerować powinniśmy wszyscy »Młodą Wieś«. A jak dobrze mieć taką swoją gazetę, która stale w jednokowym czasie przychodzi, o bliskich nam sprawach pisze, i jeśli my sami napiszemy też wydrukuj.

Nie może być Koła na Wołyniu, któreby »Młodej Wsi« nie prenumerowało i nie dążyło do tego, żeby jaknajwięcej egzemplarzy jeszcze dla członków Koła przychodziło.

Drugim pismem, które jest pomocnikiem w naszej pracy rolniczej jest »Przysposobienie

Rolnicze«. Jest to poradnik, instruktor, który raz na dwa tygodnie przychodzi i doradza jak pracować na naszym poletku, jak się do pracy przygotować, co czytać, co w danej chwili należy w gospodarstwie zrobić. Porusza również cały szereg spraw z rolnictwem i naszą pracą kołową związanych, jak czytelnictwo książek i gazet, spółdzielczość, samorząd i t. p. Pismo to jest pismem młodych rolników przygotowujących się do swego zawodu. W każdym Kole powinno być.

Koleżankom (a i kolegom również) konieczne potrzebne jest pismo »**Na straży zdrowia**«. Wychodzi ono w Warszawie, adres administracji—Karowa 31, kosztuje 3 zł. rocznie. Pisze o tem jak urządzić dom, jak w nim utrzymywać porządek, wogóle o higienie osobistej i społecznej, o wychowaniu dzieci, o odżywianiu, o walce z chorobami i o całym szeregu spraw łączących się ze zdrowiem ludzkim, wzrastaniem i pełnym rozwojem.

Z ŻYCIA UNIwersYTETÓw LUDOWYCH

Zakończenie kursu żeńskiego w Uniw. Ludowym w Różynie.

Są w życiu chwile uroczyste, kiedy to i przyjaciół się sprasza, i samemu strój odświętny wdziewa. W takich chwilach mówi się sobie to co w codzienności na dnie serca leży. I mowa wtedy jest inna, uroczysta a prawdziwsza, i taką ma wagę szczególną, jak nigdy w powzedniem mówieniu.

Takie ważne słowa, takie z pod serca były wypowiedziane w czasie trwania konkursu dobrego czytania, końcowych referatów i pożegnań w ostatnie dni kursu żeńskiego w Uniwersytecie Ludowym w Różynie.

Piszę to jako gość, który patrzył z zewnątrz, ale że sama dziewczyną jestem, i w równym wieku z Wami, i że sama podobne chwile miałam, a jako wychowanka Liceum tęsknię do podobnych rzeczy, do których i Wy dążycie, to z Wami mocno razem przeżyłam te ostatnie dni pobytu. Może przeżyłam to trochę inaczej i może nie tak silnie jak Wy, ale wczuć się staram w Was, i ośmielam się napisać o zakończeniu kursu, tak jakiem mi się zdawało być.

— Oj dużo to pracy było, bo i gości się nazjeżdżało i referaty ostatnie chciało się jeszcze lepiej przygotować niż codzień i stroje i dekoracje trzeba było zrobić do »Balladyny«, a i przed konkursem dobrego czytania dziewczeka strach brała, żeby wstydzie sobie nie zrobić i innym, a przewodniczącym konkursu miał być przez Was. Zw. Mł. W. kol. Zadróżny a on dziewczeka umie wymęczyć, nie pójdzie to tak łatwo, prawdę najgłębszą każdej sprawy z wnętrza wydrzeć trzeba będzie, aż się człek spoci.

Jakże nam takie pismo jest bardzo potrzebne. Trzeba pomyśleć i chcieć, a napewno go zaprenumerujemy.

Jest jeszcze cały szereg innych pism. Pismo starszego społeczeństwa rolnego jak »Pільник«, »Skiba«, »Przewodnik Gospodarski«, spółdzielcze »Czasopismo Spółdzielni Rolniczych«, »Spółem«, »Zjednoczenie«, samorządowe »Samorząd«, »Głos gminy wiejskiej«, ogólne pismo wołyńskie »Wołyń«, »Українська Нива«. Wszystkie trudno nam będzie zaprenumerować, ale dostać je można. Zajdźmy tylko do spółdzielni, do Kółka Rolniczego, do sołtyśa, do gminy i poprośmy, a pożyczą nam napewno, bo tam najczęściej pisma te są i mało kto je czyta.

Każde Koło sprawę gazet musi jaknajprędzej załatwić. Niektóre zaprenumerować, a inne wypożyczać od bratnich organizacyj.

Werwa.

Najpierw były referaty i jeszcze prawie codzienny tryb życia, ale już wszyscyśmy czuli, że to ostatnie dni naszego wspólnego pobytu pod tym dachem.

Tematy referatów niby zwykłe, codzienne, bo tak jak zwykle prawie mówiło się o sobie, o wsi, o naszym stosunku do spraw niektórych. Jednak fakt, że już za kilka dni ma się w wieś iść, i ma to się czynić o czym się mówi, to wtedy coś w nas z niecierpliwości drży, aby jakoś zrobić, żeby naprawdę było lepiej, a i niepokój ma się w sobie, że może nic się wsi nie wniesie, może nie potrafi się nic zrobić.

Referat: co powinniśmy robić po wyjściu z Uniwersytetu? — Najpierwsza praca to nad sobą, — czytać książki, gazety, bo nam nie wystarczy tej wiedzy, jaką zdobyliśmy na kursie. — Świadomość potrzeby wiedzy, potrzeby pracy nad sobą, kształtowanie charakteru i uczuć obudziła się mocno w czasie kursu. To jest jedna z największych zdobyczy słuchaczek, bo każda ma głęboką twardą pewność, że musi świadomie przez całe życie kształtować siebie. Drugą pewnością mocną jest, — i to się we wszelkich pracach przebija, — że nie trzeba chcieć czynić rzeczy wielkich, że nie można przewracać porządku rzeczy odrazu, ale trzeba, by każdy na swoim odcinku życia robił wszystko jaknajlepiej. Jak powiedziała koleżanka referentka: „zwracam uwagę na te drobne szare codzienne prace, bo przez te drobiazgi przybliżymy się do czegoś lepszego, do tej pięknej idei dobra, piękna i prawdy“.

Rozumiałem to już dawniej, — że muszę inaczej ustosunkować się do słów tutaj słyszanych niż gdyby je wypowiadał jakiś inteligent, — tu

słowa układa już nie tylko mózg ale i uczucie. Tu, gdy się mówi „dobro, piękno, prawda” to się przeżywa wiele — aż dech zapiera od wielkości, szlachetności słowa.

Potem była mowa o odpowiedzialności — „pracować nam trzeba sumiennie, uczciwie, aby pieniądze, które każda z nas kosztowała podczas pobytu w uniwersytecie nie były zmarnowane... grosz społeczny trzeba bardziej cenić niż własny...” Nazwano marnowanie grosza społecznego przestępstwem.

Później mówiła koleżanka o pracy w kole, o konkursach różnych, o czytelnictwie na wsi, o higienie w chacie, na wsi, o śpiewach, inscenizacjach, — „tak by się chciało, żeby na wsi mojej było dobrze, jak najlepiej. Ale nie można odrazu...”

— Jeszcze ważną u nas na Wołyniu jest sprawa współżycia polsko-ukraińskiego. Ze swego dzieciństwa mam bardzo miłe wspomnienia, gdy nieraz pasłam gości razem z Ukrainkami, bawiliśmy się razem. Do szkoły chodziliśmy razem z nimi, często dzieliło się jedzeniem na obiad, i tak miło, wesoło czas się spędzało. Nie było żadnej różnicy. A teraz każdy osobno się trzyma, przeszkadza drugiemu i nie lubi...»

W takiej chwili, gdy ma się za kilka dni pójść w życie i mówi się co w tem życiu poprawić trzeba, doznaje się silnego wzruszenia. Serdeczność, jako istnieje na terenie Uniwersytetu Ludowego między Ukrainkami i Polkami, czyni, że naprawdę boli, że aż szarpie bólem to nieporozumienie przykre, — że pod jednym niebem, na jednej ziemi a nie lubią się i gryzą nieraz. Wychowanki Uniw. czują serdeczność wzajemną, mocną, cenią w każdym człowieku, a zresztą wiedzą, że trzeba przeciwieństw, bo inaczej nic się na wsi nie zrobi.

W tem miejscu wychodzi w dyskusji jeszcze inna sprawa — sprawa »arystokracji wsiowej« — »Wtedy na wsi będzie lepiej, gdy będzie wspólny wysiłek dla dobra społeczeństwa, i wtedy gdy element wiejski stanie się zdrową chłopską warstwą, bo jeszcze teraz wsie chorują na tak zwaną szlachtę wiejską...«

W dalszym ciągu dyskusji mówiło się o tem co uczestniczki wynoszą z sobą z Uniwersytetu, czego się nauczyły, co zdobyły. To wszystko zawiera się w tem co mówiły przedtem — bo to chcą naprawić, to chcą w życie wprowadzić, co im się objawiło tutaj, co same sobie zdobyły i o co się wzbogaciły. — Mówią, że całym inaczej nauczyły się patrzeć, że im innym świat się wydał; że teraz już wszystko lepiej, szerzej rozumieją. Posiadły nową postawę wobec zagadnień życia.

Piszę specjalnie o tym referacie i o tej dyskusji (choć były inne), bo tu się zawarła nowa postawa, nowy stosunek do życia wypracowany na kursie. One były pożegnaniem, nie tem popłakującym i niemrawym, ale pożegnaniem ludzi dojrzałych, którzy nie będą mówić, że im

mokro w oczach, choć popłakaćby chcieli i że im smutno i żal, ale powiedzą twardo, że tak właśnie musi być, bo po to przyszli, by się obudzić, by zdobyć coś nowego i zaraz opuszczać mury, bo jest ich obowiązkiem żyć i pracować na wsi.

W słowach prostych wypowiedzianych przez wychowanki tyle było prawdziwości uczucia, taka siła specjalna, że wszystkim dziwnie się zrobiło koło serca. A i samym dziewczętom co niektórym brody się trzęsły i nosem pociągały a oczami mrugały, — bo te ży nieproszone nieraz są tak blisko, że siłą trzeba je trzymać...

A potem śpiewały razem różne piosenki, — i te ochocze i te rzewne, razem pospólnie, — i tak kołem szła pieśń i wiązała serca mocno. Bo nic nie ma takiej siły wyrażania, co wspólny śpiew.

* * *

Szyło się stroje do »Balladyny« dla Chochlika, Śnieżki, Kirkora, a inne koleżanki szykowały się do konkursu dobrego czytania, jeszcze przeglądały książki, wykańczały notatki, naradzały się z sobą. Nadszedł konkurs. Najpierw »Ludzie bezdomni« Żeromskiego. Dziwna się stworzyła sytuacja, — uczestniczki konkursu mało mówią, to jedna, to druga powie kilka słów i znów mówi przewodniczący, to znów ktoś z gości.

Przewodniczący nie wyklada, nie tłumaczy, ale coraz to stawia zagadnienie ciekawe, z słów rzuconych przez uczestniczki wyciąga wnioski i stawia przed nimi sprawę ważną, taką palącą, że chciałyby się znaleźć koniecznie odpowiedź. A tak trudno. Byłoby łatwo dziewczętom streścić, byłoby łatwo powiedzieć coś o Joasi i Judymie, i nawet o krzywdzie społecznej i o pracy Judyma. Ale, gdy coś łatwo przychodzi, to sypnie po człowieku i nie zostawi w nim przeżycia, w trudzie wypala się w sobie mocne rzeczy. Dziewczęta pracują, pracują tak bardzo, że aż to widać na twarzach. Jedne blade, drugie z wypiekami, oczy skupione. Widać męczą się w sobie, coś z siebie wyciągają, coś w sobie wypracowują.

Dyskusja toczy się nad sprawą, dlaczego to Judym musiał opuścić Cisy, czyja w tem była wina. Kto miał rację?

— Za Judymem serce ciągnie, rozumie się jego. Ale skoro nie umiał dopiąć swego i musiał opuścić placówkę, musiał popełnić jakiś błąd... Wreszcie dochodzi się do odpowiedzi, wreszcie znajduje się sens sprawy.

— Nie wolno chcieć odrazu zmieniać życia, ale powoli trzeba pracować, uwzględniając i szanując to, co czas przeszły stworzył, nie niszcząc dawnych wartości, na nich budować nową rzeczywistość.

Równocześnie przeplata się i zahacza z poprzednią kwestją — jednostka a społeczeństwo.

Wreszcie cała sala wypracowuje odpowiedź.

— Jednostka ma prawa do szerokiej wolności osobistej, ma prawo żądać pewnych rzeczy dla siebie i je sobie zdobywać, ale jednocześnie ma obowiązek pracować dla dobra ogółu i dla tego dobra z pewnych swych pragnień rezygnować. Rezygnacji tej nie można nazwać ofiarą, gdyż będzie ona wzbogacać jednostkę i przyczyniać się do ukształtowania pełniejszego człowieka. Społeczeństwo bardziej rozbudzone, zdrowe i kulturalne wydaje również jednostki bogatsze.

Wśród tej dyskusji przypomniano słowa jednej z koleżanek, wypowiedziane jeszcze kiedyś dawniej, a zawierające stosunek do zagadnienia omawianego.

— Róbmy tak, jakbyśmy chcieli, aby wszyscy tak robili. — W tem zdaniu zawarta jest kultura pracy społecznej, jest zawarty stosunek jednostki do społeczeństwa i do pracy wspólnej. Zdanie to stało się różniakiem sformułowaniem stosunku do pracy. Było ono często potem używane przez ludzi związanych głęboko z wsią i pracą społeczną, jako sformułowanie pewnej postawy.

Przeżycie pewnych zagadnień i zdobycie nowych wartości stwarza to, że ludzie wstając po dyskusji od stołów, uśmiechają się w zamyśleniu do siebie. Koleżanki są zmęczone, szczęśliwe i skupione.

Po obiedzie znów konkurs czytania. Rozmowa na temat książki »W Roztokach« Orkana.

Teraz jest dyskusja żywa, zagadnienia i bohaterowie książki są bliżsi. Rzecz dzieje się na wsi, walczy się o sprawy wsiowe. Franek Rakoczy walczy sam jeden z gromadą możnych gospodarzy i sołtysem, mającym wielki autorytet we wsi. Rakoczy walczy o uspołecznienie wsi i rozbudzenie jej świadomości społecznej i politycznej. Zostaje jednak pokonany, rzuca wieś i rusza w świat. Koleżanki w dyskusji podkreślają moment ucieczki Franka z własnej wsi, — wieś go wyrzuca, nie chce jego, choć miał dużo danych zyskania jej dla swej idei, i choć dla jej dobra walczył. Wychowanki Uniwersytetu zdają sobie sprawę, że one nie mogą ze wsi uciec, i że tak muszą robić, by taka konieczność nie zaszała. — Jaki był błąd Franka? — Przewodniczący wskazując wady jego — marzył on, chciał mieć wieś odrazu piękną, idealną, zorganizowaną, ale nic właściwie na wsi nie zrobił dobrego, wzbudził tylko niechęć do siebie i przyczynił się do gorszących bójek i awantur. W dalszym ciągu przeciwstawia mu sołtysa, wskazuje na jego wartości organizacyjne, na umiejętność pozyskiwania sobie ludzi, szacunek i posłuch, jaki wzbudzał dla siebie wśród nich.

Dziewczęta ujmują się za Frankiem i tłumaczą: Franek reprezentuje ideę, która jest wielką, ona w nim powstała z wielkiej tęsknoty ku lepszemu i miłości ludzi. Ta idea choć nie zwyciężyła, ale żyje ciągle, my ją w sobie po-

siadamy, kochamy, i musimy zrealizować.

Ponieważ chcemy ją realizować musimy zrozumieć dlaczego Frankowi się nie udało, abyśmy same nie zrobili tego błędu.

— Franek nie rozumiał, że nie można odrazu życia zmienić, że nie może być odrazu na świecie dobrze. Mieszkańcy wsi, gromada starszych gospodarzy, sołtys nawykli do starego porządku rzeczy, nie mogli się zgodzić na to aby jakiś młokos przychodził i chciał niszczyć to co jeszcze ich dziadowie ustanowili.

W końcu dyskusji dochodzi się do podobnych wniosków, jakie powzięto rozmawiając o »Ludziach bezdomnych«.

— Trzeba uszanować tradycję, uszanować stan rzeczy, który jest, i trzeba powoli z rozumem ludzi odmieniać. Nie można nic przeprowadzić samemu, sołtys pospólnie. A najpierw gromada musi się wychować w nowej idei, musi się sama w nią wżyć, ją ukochać i stać się jej narzędnym.

— Trzeba, by nowy ukształtował się człowiek a zmieni się oblicze życia.

Skończyła się część pierwsza konkursu dobrego czytania. Teraz będzie mowa o książce ukraińskiej Zahara Berkut — Iwana Franka. Rozmowa skupia się nad charakterystyką i analizą bohatera książki Zahara Berkuta, silnej bardzo indywidualności. Mówi się o znaczeniu wybitnej jednostki w grupie. Mówi się wodu, o umiejętności władania, i o wpływie niektórych ludzi na dusze innych.

Jak wiele wartości wnieść może, jak wiele dobrego zrobić może gromadzie wybitna jednostka oddana sprawie, rozumiejąca i kochająca tę gromadę. Mówi się o ludziach wielkich, którzy organizowali narody, którzy wiedli je do czynów wielkich. Wymawia się nazwiska Piłsudskiego i wielkich organizatorów swych narodów Hitlera i Mussoliniego.

Na czem polega ta siła w nich, że ich wszyscy słuchają i idą za ich wezwaniem? — Ludzie ci potrafili zrozumieć chwilę dziejową, zrozumieć pragnienia nieraz podświadome pewnej grupy społecznej i zawezwać ją do czynu, do którego już dojrzała. — Ludzie ci byli wyraziicielami historii i organizatorami ducha danej epoki.

We wsiach też często znajdują się jednostki, które swym autorytetem potrafią zespolic mieszkańców wokół pewnej idei, potrafią zorganizować wysiłek wspólny i przeprowadzić czyn.

Jednostki takie wiele mogą zrobić na wsi, ale bardzo rzadko zjawiają się. Wsi jest potrzebny inny typ przewodnika, któryby był przykładem pracowitości i uspołecznienia, któryby umiał rzetelnie wykonywać swą drobną pracę na własnym odcinku, i przez to innych pobudzał do podobnego wysiłku.

Wieczorem po kolacji wychowanki wynajdują jedną chwilę, która ma być niczym — tylko ich i wychowawców. To ma być takie ich pożegnanie bez wielu gości, co najwyższej kilku przyjaciół się zaprasza. Pan Kierownik prosi do siebie do mieszkania — tam kołem siadają i o serdecznych szych sprawach mówią. Pan Kierownik opowiada, jak to w jego wsi bywało, i o sobie, gdy był małym, i o ludziach co tam żyli. Dziewczęta popłakują albo też udają weśłość nagłą, by zatrzymać tzy co się cisną, i żeby nie rozmazywać się; i śpiewają — to jest najlepsze i na żal rozstania i na smutek i na dodanie sobie siły. Potem mówią o tem, jakie to w życiu mają być. Pan Kierownik mówi, iż wierzy w ich pracę, że wie o tem, że jego i wsi nie zawiodą, i dużo jeszcze słów serdecznych co są jak znak krzyża na pożegnaniu. Znowu śpiew, śpiew cichutki, by nie zbudzić gości, którzy po pokojach śpią, i by nie zmącić rzewności chwili.

Przyszedł ostatni dzień pobytu w Różynie. Od rana krzątanie się przy scenie — ustawianie drzew i ścianek. Przymierza się i poprawia stroje, o szminkach się pamięta i o różnych przyborach. W międzyczasie wszystkie koleżanki lecą hurmem witac gości, bo coraz to ktoś przyjeżdża. Na prośbę gości robią kilkakrotnie inscenizację pieśni.

— My widzowie siadamy sobie na stopniach schodów a one na dziedzińcu ustawione wiodą szeregi, splatają je, rozplatają, grupą wymowną i gestem mówią nam o śpiewanej pieśni. Bo one pieśń czują dobrze. W Różynie śpiew brzmi ciągle. Różne piosenki — polskie i ukraińskie. A z polskich różną gwarą śpiewane, są i góralskie, te co pan Ładosz nauczył — Ładoszowe piosenki, i te z Krzemieńca z kursu z Liceum przywiezione przez panią Kierownikową.

Oprócz gości co z daleka przyjechali, są i swoi codzienni goście z Różyna ze wsi i z kolonji, przyjechało też kilku wychowanków Uniwersytetu Ludowego, kolegów co już są tam w terenie. — Dziewczęta potrochu się pakują, tylko zostawiają swoją najlepszą suknię na wieczór, żeby ładnie na zabawie wyglądać. Po kolacji »Balladyna« potem zabawa.

Czy też uda się przedstawienie? — Niepokoją się artyści, a potrochu i goście — przecież to Słowacki.

Grana była nie cała Balladyna, to byłoby zbyt trudne.

Przyjechał prof. Limanowski z Reduty. Co też on powie? — Przed przedstawieniem to sobie pogaduje, rozmawia z Grabkiem, z Haliną, z Skierką.

Scena skromna, skromniutka, — stoją brzożki i wisi lampa naftowa, żeby było jasno na scenie, ale bardzo słabo świeci. Jednak to wcale nie szkodzi, nadaje oroku i tajemniczości rozgrywanej akcji.

Typy dobrze dobrane. — Goplana ma dużo królewskości w sobie, Halina śliczna i miła, Balladyna złowroga, czarnobrewa i piękna. Zresztą co tam o każdej mówić. Grały dobrze. A najważniejsze było to, że się wczuły w swoje role, że tak grały jakby im się naprawdę w życiu takie rzeczy przydarzyły, jakby to były ich sprawy i przeżycia.

Prof. Limanowski w pewnej chwili krzyknął — Reduta, — a to już wiele mówi. Podobają mu się, był z uznaniem dla wysiłku dziewcząt.

Później choć w sali zabawą, orkiestra gra, niektórym było smutno, bo wieczorem albo w nocy odjeżdżają.

A na sali tańczą, aż kurz z podłogi się wzbija. Wiera z kolegą z Liceum wywija ober-tasa od ściany do ściany aż ludzie wkoło się rozpry kują. Wszyscy dobrze się wybawili, jak szli spać o czwartej rano to nogi ich dobrze bolały.

Szarzec zaczęło, później jasno się zrobiło, wstał słoneczny, bezchmurny dzień, — taki lipcowy, żniwny.

Trochę pusto w murach, trochę smutno. Tak już musi być, tak jest zawsze, że każdy dąży do swego warsztatu, do swego miejsca w życiu.

Głęboko mi te dni zapadły w serce, a pewno i wszystkim gościom. — Odkryło się w sobie nowe rzeczy, bo człowiek ciągle nowego się uczy. — Zdrowiem, tężyzną i wiarą w siebie zawiąło od tej grupy dziewcząt. Czuje się, widzi, że nowe życie wykuwa się w murach Uniwersytetu Ludowego.

Nowi, zdrowi ludzie przyjdą w wieś, stworzą atmosferę dążeń świeżych, mocnych.

Mam tę wiarę głęboką, że jutro do nich należy.

Sutkowska Janina

Z KRAJU I ZE ŚWIATA.

XI Igrzyska Olimpijskie w Berlinie.

W dniach od 1 do 15 sierpnia odbywała się w Berlinie XI Olimpiada Sportowa.

Organizacja tegorocznej Olimpiady przypadała w udziale Niemcom. Przygotowania ją pod względem organizacyjnym bardzo starannie — pobudowano pod Berlinem specjalne stadiony, włoski dla zawodników i t. p.

Do zawodów zgłosiło udział 51 państw, między niemi i Polska. 1 sierpnia nastąpiło uroczyste otwarcie Igrzysk, dokonane przez kanclerza Hitlera, a następnie uroczysta przysięga olimpijska i defilada wszystkich zawodników. Dwa tygodnie trwały zapasy o pierwszeństwo w świecie we wszystkich dziedzinach sportu jak: lekkoatletyce, grach sportowych, wioślarstwie, żeglarskim, pływaniu, hippice (jazda konna), strzelaniu, łucznicztwie, boksie, zapasnictwie, dźwigniu ciężarów, szermierce, kolarstwie, gimnastyce oraz sztuce sportowej.

Z zawodników Polski najlepiej spisyali się: Wala siewiczówna Wajsówna i Kwaśniewska, które zdobyły dla Polski dwa srebrne medale (to zn. zajęły drugie miejsce) i jeden medal brązowy. Z lekkoatletów najlepiej wypadł biegacz Noji, którzy w biegu na 5 km zajęli 5 miejsce i Kucharski, który w biegu na

800 metrów zdobył 4 miejsce. Żadnego pierwszego miejsca Polacy nie zdobyli — ale przy tak silnej konkurencji zajęcie jednego z pierwszych miejsc jest bardzo poważnym sukcesem. W lekkoatletyce pierwsze miejsce zespołowo zdobyły Stany Zjednoczone U.S.A., a drugie Niemcy, kraje o najwyższej postawionej w danym momencie kulturze fizycznej. Ciekawsze wyniki były następujące:

Bieg 100 m 1. Ovens, U.S.A. (murzyn) w czasie 10,2 sek.
2. Metcalle, U.S.A. (murzyn).
3. Osendarp, Holandia.

Bieg 200 m 1. Ovens, U.S.A. (murzyn) 20,7 sek.
2. Robinson, U. S. A.
3. Osendarp, Holandia.

Bieg 400 m 1. Williams, U. S. A. (murzyn).

Bieg 800 m 1. Woodruff, U.S.A. (murzyn) w czasie 1 min. 52,3 sek.

2. Lanci, Włochy.
3. Edwards, Kanada (murzyn).
4. Kucharski, Polka.

Bieg 110 m z płotkami 1. Towns, U.S.A.
2. Finlay, Anglja.
3. Lindman, Szwecja.

Bieg 400 m z płotkami 1. Hardin, U.S.A. w czasie 53,2 sek.

2. White, Filipiny.
3. Mankas, Grecja.

Bieg 1500 m 1. Lowelock, Nowa Zelandja w czasie 3 m. 47,8 sek.

2. Cunnigham, U. S. A.
3. Beccali, Włochy.

Skok wzwyż 1. Johson, U. S. A. (murzyn) 2,03 m.
2. Albritton, U. S. A.
3. Thurber, U. S. A.

Skok wdal 1. Ovens, U. S. A. 8,06.
2. Long, Niemcy.
3. Tajima, Japonja.

Bieg 5000 m 1. Hoekert, Finlandja czas 14 m. 22,8 sek.
2. Lehtinen, Finlandja.
3. Johson, Szwecja.
4. Murakoso, Japonja.
5. Noji, Polska.

Bieg 10000 m 1. Salminen, Finlandja.
2. Ascola, Finlandja.
3. Iso Hollo, Finlandja.

Rzut kulą 1. Woelke Niemcy 16 m. 20 cm.
2. Baerlund, Finlandja.
3. Stock, Niemcy.

Rzut dyskiem 1. Carpentier, U. S. A. 50 m 48 cm.
2. Dunn, U. S. A.
3. Oberweger, Włochy.

Chód na 50 km. 1. Whittok, Anglja.
2. Schwab, Szwajcarja.
3. Bubenko, Lotwa.

Bieg maratoński 42 km 1. Son, Japonja 2 godz. 29 m. 19.
2. Herper, Anglja.
3. Han, Japonja

W konkurencjach kobiecych:

w biegu na 100 m 1. Stephens, U.S.A. w czasie 11,5 s.
2. Walasiewiczówna, Polska
3. Krauss, Niemcy.

w rzucie dyskiem 1. Mauermeier, Niemcy 47 m 26 cm.
2. Wajsówna, Polska.
3. Molenhauer, Niemcy.

w rzucie oszczepem 1. Fleischer, Niemcy 45,18 m.
2. Kluger, Niemcy.
3. Kwaśniewska, Polska.

W skoku o tyczce panów: 1. Meadows U. S. A. 4 m 35 cm, 2 i 3 Oho i Hisido Japonja.

Polak Sznajder zajął w tej konkurencji 6 miejsce. Bardzo wielki sukces odniosła polska drużyna piłki nożnej zajmując 4 miejsce w turnieju Olimpijskim. Polacy wygrali z Węgrami 3:0, z Anglja 5:4, a przegrali z Austrja 1:3 i z Norwegja 2:3. Drużyna polska grała bardzo dobrze i zdobyła sobie wielkie uznanie znawców piłkarstwa. Pierwsze miejsce w turnieju zajęły Włochy, drugie Austrja, trzecie Norwegja, a czwarte Polska.

Tak samo polscy artyści zdobyli trzy cenne nagrody w konkursie sztuki sportowej. W dziale literatury sportowej zdobył brązowy medal olimpijski Jan Parandowski za książkę p. t. »Dysk olimpijski«. W dziale grafiki Stanisław Ostoja Chrostowski, artysta malarz, zdobył także brązowy medal za dyplom Jachtklubu »olski. W dziale rzeźby Józefowi Klukowskiemu, rzeźbiarzowi przyznano srebrny medal za płaskorzeźbę p. t. »Piłka«.

Po obliczeniu ogólnem punktów — Polska zajęła na 51 państw 19 miejsce.

Громадянська війна в Іспанії.

Громадянська війна в Іспанії продовжується з перемінними успіхами то одної то другої сторони. Повстанці, що йдуть під гаслом націоналізму проти комунізму, заняли південно-західну, хліборобську частину Іспанії, а військові сили уряду, що йдуть під гаслами соціалістичними, комуністичними чи анархістичними мають у своїх руках північно-східну, промислову частину Іспанії. Хто побідить сказати ще trudno.

Ця громадянська війна прикувала до себе увагу всієї Європи, бо вислід її може мати далеко йдучі наслідки для політичної ситуації в Європі. Півіда соціалістичного уряду може поставити Іспанію по стороні Франції, де також зараз соціалістичний уряд, а півіда повстанців може зміцнити сили фашистів в Європі і наблизити політично Іспанію до Італії і Німеччини.

Проект французького уряду.

Французький уряд звернувся до більших європейських держав (Англії, Італії, Німеччини, Польщі, С.С.С.Р. і інших) з проектом умови про дотримання повної нейтральності в стосунку до громадянської війни в Іспанії. Засадничо вже всі держави погодилися на такий проект. Але поки що фабрики зброї до закінчення такої умови постачають потихеньку у зброєння обидвом воюючим сторонам.

Терористи в С.С.С.Р.

Хто думав би, що в С.С.С.Р. все йде тихо й мирно як то кажуть »тиш да гладь і божая благодать« то би глибоко помилявся. На Україні постійні повстання і не проходить ні один з'їзд, на якому би комуністи не кидали грівом на селян — повстанців. Робітництво сильно експлуатоване у фабриках (державних, бо приватних нема) від часу до часу бунтується. А серед чоловік комуністів йде гризня за владу. Оце 19 серпня мав розпочатися процес проти видних комуністів, яким закидають організацію »ячейок« що мали на меті вбивати комуністичних діячів, що стоять зараз у владі. Перед судом стоять такі видні комуністи: Зінов'єв, Камен'єв, Євдокімов, Смірнов, Бакаєв, Мрочковський, Тер-Ваганян, Дрейсер, Гольцман, Рейнгольд, Айцель, Ольберг, Берман, Фріц, Мошко Луріє і Натан Лур'є.

Adres Redakcji i Administracji: Łuck, ul. Mickiewicza № 1, skr. poczt. № 4, tel. 424. Konto P. K. O. № 80.935.

Prenumerata roczna z dodatkiem muzycznym zł. 4. Ogłoszenia według umowy.

Redaktor: Inż. Al. Pytel.

Wydawca: Wołyński Związek Młodzieży Wiejskiej.

Drukarnia Państwowa w Łucku.



Gen. Edward Rydz-Śmigły i Główny Ataman Symon Petlura w Kijowie, w maju 1920 roku.

»Armja Polska zachowa w pamięci czasy wspólnych krwawych zmagañ z wrogiem i bohaterską postawę wojsk ukraińskich, jednokowo stałą i waleczną w dniach triumfu, jak i w godzinach ciężkich prób. Razem przelana krew i wspólne mogiły żołnierskie będą stanowiły teraz i po wszystkie czasy kamień węgielny, na którym stanie fundament zgody i szczęśliwego współżycia dwóch narodów«.

(Z listu Józefa Piłsudskiego do Atamana Symona Petlury).